

1 Minkälaisia turvaamistoimia on käytettävissä?

Väliaikaisilla ja säilyttävillä toimenpiteillä pyritään suojaamaan tiettyjä oikeudellisia tilanteita. Niihin voivat kuulua seuraavat: a) väliaikaiset toimenpiteet 14. elokuuta 2018 annetussa laissa nro 49/2018 säädetyn huollettavia aikuisia koskevan oikeudellisen kehyksen puitteissa, b) poissaolevan henkilön omaisuuden väliaikainen edunvalvonta (siviiliprosessilain 1021 §), c) edunvalvojan nimeäminen (siviiliprosessilain 17 §) ja d) toimenpiteet, joita tarvitaan oikeudenomistajattomaan kuolinpesään kuuluvien omaisuuserien suojaamiseksi (siviiliprosessilain 938 §).

Säilyttävien toimenpiteiden (esimerkiksi siviiliprosessilain 362 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä säädetty toimenpiteet) tarkoituksena on poistaa uhka siitä, että vaatimukselle aiheutuu vakavaa tai korjaamatonta vahinkoa oikeudenkäynnin ollessa vireillä (*periculum in mora*), ja varmistaa, että tuomioistuimen antama lopullinen päätös voidaan panna toimeen (siviiliprosessilain (*Código de Processo Civil*) 2 §).

Ellei tuomioistuin määrää pääasian asianosaisuuden kääntämisestä (*inversão do contencioso*), säilyttävä menettely riippuu kanteesta, joka on nostettu säilyttävällä toimenpiteellä suojattavan vaatimuksen esittämiseksi (siviiliprosessilain 364 §). Lopullisten toimenpiteiden vaikutus suojataan tai ennakoidaan väliaikaisesti, kun oletetaan, että pääasia ratkaistaan kantajan hyväksi.

Oikeudelle aiheutuvan korjaamattoman vahingon uhka (*periculum in mora*) antaa tuomioistuimelle toimivallan tarkastella alustavasti ja summaarisesti aineellista oikeussuhdetta, jota tarkastellaan myöhemmin pidemmässä menettelyssä. Jos tämän alustavan arvioinnin tulos on kantajalle myönteinen, tuomioistuin määrää toimenpiteitä uhkalta suojautumiseksi.

Säilyttävien toimenpiteiden tarkoituksena on varmistaa kanteesta seuraavat käytännön seuraamukset, välttää vakavat vahingot tai ennakoida oikeuden toteutumista, jotta sekä käsittelynopeus että oikeusturva otettaisiin mahdollisimman hyvin huomioon.

Portugalin siviiliprosessilaissa säädetään seuraavan tyyppisistä säilyttävistä toimenpiteistä:

a) yleiset säilyttävät toimenpiteet (siviiliprosessilain 362–376 §);

b) erityiset säilyttävät toimenpiteet (siviiliprosessilain 377–409 §).

Yleisistä säilyttävistä toimenpiteistä säädetään siviiliprosessilain 362 §:ssä, jossa todetaan, että jos henkilö voi perustellusti osoittaa, että toinen henkilö voi aiheuttaa vakavaa ja peruuttamatonta vahinkoa hänen vaatimukselleen, hän voi vaatia (jos mitään lakisääteistä säilyttävää toimenpidettä ei sovelleta) asianmukaisia turvaavia tai ennakoivia toimenpiteitä uhkan kohteena olevien oikeuksien toteutumisen turvaamiseksi (siviiliprosessilain 362 §:n 1 momentti). Kantajan vaatimus voi perustua olemassa olevaan oikeuteen tai oikeuteen, jonka tuomioistuin vahvistaa nostetun tai nostettavan kanteen kohteena olevassa asiassa (siviiliprosessilain 362 §:n 2 momentti). Yleisiä säilyttäviä toimenpiteitä ei yleensä sovelleta silloin, kun tarkoituksena on suojata sellaista uhkaa vastaan, jonka osalta on säädetty nimenomaisesti erityisiä toimenpiteitä (siviiliprosessilain 362 §:n 3 momentti).

Erityisiä säilyttäviä toimenpiteitä ovat toimenpiteet, joista on erikseen säädetty siviiliprosessilaissa tai muussa lainsäädännössä.

Portugalin siviiliprosessilaissa säädetään seuraavista erityisistä säilyttävistä toimenpiteistä:

a) omistusoikeuden väliaikainen palauttaminen (siviiliprosessilain 377 §);

b) yhteisön päätösten lykkääminen (siviiliprosessilain 380 §);

c) väliaikainen elatusapu (siviiliprosessilain 384 §);

d) väliaikaiset vahingonkorvaukset (siviiliprosessilain 388 §);

e) vakuustakavarikko (siviiliprosessilain 391 §);

f) uutta työtä koskevat kiellot (siviiliprosessilain 397 §);

g) omaisuuden jäädyttäminen (siviiliprosessilain 403 §).

2 Millä edellytyksillä turvaamistoimia voidaan määrätä?

Jos henkilö voi osoittaa, että on perusteltu uhka siitä, että toinen henkilö voi aiheuttaa vakavaa ja peruuttamatonta uhkaa hänen oikeuksilleen, hän voi vaatia asianmukaisia turvaamis- tai välitoimia uhkan kohteena olevien oikeuksien vaikutusten turvaamiseksi (siviiliprosessilain 362 §:n 1 momentti). Kantajan vaatimus voi perustua olemassa olevaan oikeuteen tai oikeuteen, jonka tuomioistuin vahvistaa nostetun tai nostettavan kanteen kohteena olevassa asiassa (siviiliprosessilain 362 §:n 2 momentti).

Tämäntyyppisiä toimenpiteitä määrätään, jos oikeus on todennäköisesti olemassa ja jos vaara kyseisen oikeuden loukkaamisesta on riittävän perusteltu (siviiliprosessilain 368 §:n 1 momentti). Tuomioistuin voi kuitenkin evätä toimenpiteet, jos hakemuksesta vastaajalle aiheutuvat haitat olisivat selvästi suuremmat kuin vahinko, jonka aiheutumisen hakija haluaa välttää (siviiliprosessilain 368 §:n 2 momentti).

Yleisiä säilyttäviä toimenpiteitä voidaan soveltaa, jos asiaan vaikuttaviin seikkoihin soveltuvia erityisiä säilyttäviä toimenpiteitä ei ole (siviiliprosessilain 362 §:n 3 momentti).

Näin ollen siviiliprosessilain 362 §:ssä tarkoitettujen **täsmentämättömien turvaamistoimien** toteuttaminen edellyttää seuraavien lakisääteisten edellytysten täyttymistä:

a) oikeus on todennäköisesti olemassa;

b) on perusteltu uhka siitä, että toinen henkilö voi aiheuttaa vakavaa ja peruuttamatonta vahinkoa oikeudenhaltijan oikeuksille (*periculum in mora*);

c) turvaamis- ja välitoimet soveltuvat käytännössä varmistamaan uhkan kohteena olevien oikeuksien toteutumisen turvaamisen;

d) haettava toimenpide ei kuulu toisten säilyttävien toimien piiriin.

Jotta tuomioistuin voi määrätä säilyttäviä toimenpiteitä, riittää, että se havaitsee nopealla tutkimuksella, että vaaditun oikeuden olemassaolo on todennäköistä (*fumus bonis juris*) ja että on perusteltu uhka siitä, että viive riita-asian lopullisen ratkaisun tekemisessä voi aiheuttaa peruuttamatonta tai vaikeasti korjattavissa olevaa vahinkoa (*periculum in mora*). Tuomarini on oltava riittävän vakuuttunut siitä, että pääasia ratkaistaan kantajan hyväksi, sillä säilyttävät toimenpiteet vaikuttavat selkeästi vastaajan oikeudelliseen tilanteeseen (siviiliprosessilain 368 §:n 1 momentti).

Erityiset säilyttävät toimenpiteet:

a) **Omistusoikeuden väliaikainen palauttaminen:** Väkivaltaisen ryöstön tapauksessa omistaja voi pyytää omistusoikeuden väliaikaista palauttamista vetoamalla omistusoikeuteen, ryöstöön ja väkivaltaan. Tuomioistuin voi määrätä omistusoikeuden palauttamisesta ilman tiedoksiantoa tai kuulematta ryöstäjää, jos se katsoo näytön perusteella, että kantajalla oli omistusoikeus ja että se riistettiin väkivaltaisesti (siviiliprosessilain 377, 378 ja 379 §).

b) **Yhteisön päätösten lykkääminen:** Jos yhdistys tai yritys sen muodosta riippumatta tekee lainsäädännön tai yhtiösäännön vastaisia päätöksiä, osakkaat voivat 10 vuorokauden kuluessa (alkaen yhtiökokouspäivästä, jolloin päätökset tehtiin, tai päivästä, jolloin kantaja sai niistä tiedon, jos niitä ei annettu asianmukaisesti tiedoksi yhtiökokouksessa) pyytää päätösten täytäntöönpanon lykkäämistä. Kantajien on perusteltava asemansa osakkaina ja esitettävä näyttöä siitä, että päätösten täytäntöönpano voi aiheuttaa tuntuva vahinkoa. Haasteeseen on liitettävä jäljennös sen kokouksen pöytäkirjasta, jossa päätös tehtiin, ja jos yritys tai yhdistys on lailla vapautettu vaatimuksesta pitää kokous, jäljennös pöytäkirjasta korvataan asiakirjatodisteilla (siviiliprosessilain 380–383 §).

c) **Väliaikainen elatusapu:** Elatusapuun oikeutettu henkilö voi pyytää kuukausittaisen väliaikaisen elatusavun määrän vahvistamista, jos ensimmäistä varsinaista elatusapumaksua ei ole vielä suoritettu. Kun tuomioistuin on saanut väliaikaista elatusapua koskevan hakemuksen, kuuleminen vahvistetaan ja asianosaisille ilmoitetaan, että heidän on oltava kuulemisessa henkilökohtaisesti läsnä tai heidän edustajallaan on oltava erityisoikeudet asiasta sopimiseen. Puolustus esitetään kuulemisen aikana ja tuomari pyrkii siihen, että päästäisiin sopimukseen elatusavun määrästä. Sopimus vahvistetaan sen jälkeen tuomiolla (siviiliprosessilain 384–387 §).

Jos joku asianosaisista puuttuu tai jos sopimukseen ei päästä, tuomioistuin määrää todisteita hankittavaksi ennen kuin antaa perustellun suullisen tuomion (siviiliprosessilain 385 §:n 3 momentti).

d) **Väliaikaiset vahingot:** Kun vahingonkorvausoikeus liittyy kuolemantapaukseen tai ruumiinvammaan, vahinkoa kärsinyt osapuoli ja mahdollisesti elatusapuun vahinkoa kärsineeltä oikeutetut henkilöt sekä ne, joille vahinkoa kärsinyt osapuoli maksoi elatusapua maksuvelvollisuuden perusteella, voivat pyytää tiettyä kuukausittaista rahamäärää ennakkomaksuna vahingon korvaukseksi. Tuomioistuin myöntää toimenpiteen, jos on näyttöä kärsittyjen vahinkojen vuoksi syntyneistä tarpeista ja vastaajan velvoitteesta maksaa kantajalle korvausta. Ennakkomaksu otetaan huomioon lopullisessa korvauksessa, jonka tuomioistuin asettaa objektiivisin perustein. Tätä sovelletaan lisäksi tapuksiin, joissa vahingonkorvausvaatimus perustuu loukkaukseen, joka voi vaarantaa vakavasti vahinkoa kärsineen osapuolen toimeentulon tai asumisjärjestelyt. Tämän toimenpiteen käsittelyssä sovelletaan soveltuvin osin väliaikaista elatusapua koskevia sääntöjä (siviiliprosessilain 388–390 §).

e) **Vakuustakavarikko:** Velkoja, joka aiheellisesti pelkää menettävänsä saatavansa takaavat varat, voi vakuustakavarikon avulla saada varat oikeusteitse haltuunsa. Takavarikon hakija esittää tosiseikat, jotka tukevat kannetta ja perustelevat väitetyt menettämisen uhan. Hakijan on luettelava takavarikoitavat varat ja toimitettava kaikki takavarikon toteuttamisen edellyttämät tiedot. Jos takavarikkoa haetaan velallisen omaisuuden ostajaa vastaan, hakijan – jos ostotapahtumaa ei ole riitautettu tuomioistuimessa – on esitettävä tosiseikat, joiden perusteella hakemus todennäköisesti hyväksytään (siviiliprosessilain 391–396 §).

Kun todisteet on tutkittu, takavarikko määrätään kuulematta vastapuolta, jos lakisääteisten edellytysten katsotaan täyttyvän (siviiliprosessilain 393 §:n 1 momentti).

Kun kyse on aluksen tai sen rahdin takavarikoinnista, hakijan vastuulla on osoittaa yleisten vaatimusten täyttymisen lisäksi, että takavarikko on hyväksyttävissä saatavien luonteen vuoksi (siviiliprosessilain 394 §:n 1 momentti). Tällöin takavarikkoa ei toteuteta, jos velallinen tarjoaa välittömästi hyväksyttävät vakuudet velkojalle tai tuomioistuin katsoo kahden vuorokauden kuluessa asianmukaiseksi, että aluksen lähtöä satamasta lykätään kunnes vakuudet on annettu (siviiliprosessilain 394 §:n 2 momentti).

f) **Uutta työtä koskeva kielto:** Kun henkilö katsoo, että oikeutta yksin- tai yhteisomistukseen tai mitä tahansa muuta esinekohtaista tai henkilökohtaista käyttö- tai omistusoikeutta loukataan sellaisen uuden työn tai uuden palvelun johdosta, joka aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa menetyksiä, hän voi hakea 30 päivän kuluessa asiaa koskevan tiedon saamisesta työn tai palvelun keskeyttämistä välittömästi. Kantaja voi myös määrätä saarrosta suoraan tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä ilmoittamalla suullisesti kahden todistajan läsnä ollessa työn toteuttajalle tai, jos se ei ole mahdollista, työnjohtajalle tai hänen sijaiselleen, että työtä ei saa jatkaa. Tällainen saarto ei ole pätevä, jos tuomioistuimelle ei esitetä sen vahvistamista koskevaa hakemusta viiden päivän kuluessa (siviiliprosessilain 397–402 §).

g) **Varojen jäädyttäminen:** Kun on aiheellinen pelko irtaimen tai kiinteän omaisuuden tai asiakirjojen menettämisestä, kätkemisestä tai tuhlaamisesta, voidaan hakea varojen jäädyttämisestä. Se riippuu kanteesta, jolla täsmennetään omaisuus tai todistetaan omistusoikeus jäädytettuihin varoihin (siviiliprosessilain 403–409 §).

Tätä toimenpidettä voi hakea jokainen henkilö, jonka edun mukaista on säilyttää omaisuus tai asiakirjat. Velkojat voivat kuitenkin hakea toimenpidettä vain asioissa, jotka liittyvät perinnönjaon varmistamiseen. Hakijan on esitettävä summaarista näyttöä varoihin liittyvistä oikeuksista ja tosiseikoista, joiden perusteella pelätään omaisuuden tai asiakirjojen menettämistä tai hukkaamista. Jos oikeus varoihin riippuu jo käsiteltävänä olevasta tai nostettavasta kanteesta, hakijan on vakuutettava tuomioistuin siitä, että hakemus on aiheellinen. Kun tarpeelliseksi katsottu näyttö on esitetty, tuomioistuin määrää turvaamistoimet, jos se katsoo, että ilman niitä hakijan edut ovat vakavassa vaarassa.

2.1 Menettely

Säilyttävissä toimenpiteissä poikkeuksena on uutta työtä koskeva kielto, jonka osalta alustaviin toimiin voidaan ryhtyä tuomioistuimen ulkopuolella ja hakea sen jälkeen päätökseen vahvistusta tuomioistuimesta (siviiliprosessilain 397 §:n 2 ja 3 momentti). Kaikki muut säilyttävät toimenpiteet perustuvat tuomioistuimelle esitettävään hakemukseen, jossa hakija esittää näyttöä uhattuna olevasta oikeudesta ja sen loukkaamiseen liittyvästä aiheellisesta pelosta. Hakemuksessa toimitetaan enintään viidestä todistajasta koostuva luettelo ja pyydetään muita todistamiskeinoja siviiliprosessilain 365 §:n mukaisesti. Tuomioistuin voi turvaamistoimea koskevassa päätöksessään hakemuksesta vapauttaa hakijan velvoitteesta nostaa pääasiaa koskeva kanne, jos tuomioistuin katsoo menettelyn aikana toimitettujen todisteiden perusteella, että turvattava oikeus on todellinen ja määrätty toimenpide on luonteeltaan riittävä riidan ratkaisemiseksi (siviiliprosessilain 369 §:n 1 momentti). Tätä vapautusta voidaan hakea viimeisen kuulemisen loppuun asti. Jos tapauksessa ei ole toteutettu aiemmin osapuolten välistä kuulemistä, vastaaja voi vastustaa riita-asian asianosaisuuden kääntämistä ja hakea muutosta määrättyyn toimenpiteeseen (siviiliprosessilain 369 §:n 2 momentti).

Asian asianosaisuuden kääntämistä sovelletaan tarvittavin muutoksin omistusoikeuden väliaikaiseen palauttamiseen, yhteisön päätösten lykkäämiseen, väliaikaiseen elatusapuun, uutta työtä koskeviin kieltoihin ja muihin eri säännöksissä säädettyihin toimenpiteisiin, jotka luonteensa puolesta mahdollistavat riita-asian ratkaisemisen lopullisesti (siviiliprosessilain 376 §:n 4 momentti).

Kun lainsäädännössä ei säädetä, että säilyttävät toimenpide toteutetaan vastaajaa kuulematta, tuomioistuin kuulee vastaajaa. Poikkeuksena ovat tilanteet, joissa kuuleminen saattaisi toimenpiteen tarkoituksen tai tehokkuuden vakavaan vaaraan (siviiliprosessilain 366 §:n 1 momentti).

Kun vastaajaa kuullaan ennen toimenpiteiden määräämistä, vastaaja haastetaan esittämään vastalause kymmenen päivän kuluessa. Haaste korvataan tiedoksiannolla, jos vastaaja on jo haastettu pääasian yhteydessä (siviiliprosessilain 366 §:n 2 momentti).

Kun määräaika vastalauseeseen esittämiselle on umpeutunut ja vastaajaa on kuultu, tuomioistuin hankkii tarvittaessa vaaditut tai virallisesti hankittavaksi määrätty todisteet (siviiliprosessilain 367 §:n 1 momentti).

Jos vastaajaa ei ole kuultu ja toimenpiteestä määrätään, vastaajalle annetaan päätös tiedoksi vasta toimenpiteen toteuttamisen jälkeen (siviiliprosessilain 366 §:n 6 momentti). Vastaajalla on tiedoksiannon jälkeen oikeus hakea yleisesti muutosta, jos hän katsoo, että määräystä ei olisi pitänyt antaa kyseisten tosiseikkojen perusteella. Vastaaja voi myös esittää vastalauseen, kun hän haluaa esittää tosiseikkoja tai todisteita, joita tuomioistuin ei ole ottanut huomioon ja jotka voivat poistaa perusteet säilyttävän toimenpiteen toteuttamiselle tai lieventää toimenpidettä (siviiliprosessilain 372 §:n 1 momentti).

Vastaaja voi vastustaa edellä mainituilla tavoilla päätöstä riita-asian asianosaisuuden kääntämisestä (siviiliprosessilain 372 §:n 2 momentti). Jos vastaaja esittää vastalauseen, tuomioistuimen on ratkaistava, säilyttääkö se aikaisemmin määrätyn toimenpiteen, lieventääkö se sitä vai kumoaa se sen. Tähän päätökseen ja soveltuvin osin riita-asian asianosaisuuden kääntämisen säilyttämiseen tai kumoamiseen voi hakea muutosta esittämällä tuomioistuimen vaatimat tai virallisesti hankittaviksi määräämät todisteet (siviiliprosessilain 372 §:n 3 momentti).

Siviiliprosessilain 78 §:ssä säädetään alueellisen toimivallan osalta seuraavaa:

- Takavarikko ja varojen jäädyttämistä voidaan hakea joko tuomioistuimelta, jossa pääasia on määrä käsitellä, tai omaisuuden sijaintipaikan tuomioistuimelta tai, jos omaisuus sijaitsee usealla alueella, millä tahansa näistä alueista (siviiliprosessilain 78 §:n 1 momentin a kohta).
- Uuden työn kiellossa toimivaltainen on töiden suorittamispaikan tuomioistuin (siviiliprosessilain 78 §:n 1 momentin b kohta).
- Muissa säilyttäviä toimenpiteitä koskevissa menettelyissä toimivaltainen on se tuomioistuin, jossa kyseinen asia on määrä käsitellä (siviiliprosessilain 78 §:n 1 momentin c kohta).

Jos riita-asian asianosaisuuden kääntämisestä ei ole määrätty, menettely liitetään muihin kanteisiin heti, kun kanne on nostettu. Jos kanne on nostettu toisessa tuomioistuimessa, asia siirretään sille ja kyseisellä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta käsitellä asian seuraavia vaiheita (siviiliprosessilain 78 §:n 2 momentti).

Jos säilyttäviä toimenpiteitä haetaan kanteen ollessa vireillä, vaatimus olisi esitettävä sille tuomioistuimelle, jossa kyseinen asia käsitellään, ellei asiaan ole haettu muutosta. Tällöin asia liitetään muihin vasta sitten, kun muutoksenhakumenettelyt on saatettu päätökseen tai kun pääasiaa koskevat asiakirjat siirtyvät ensimmäiseen oikeusasteeseen (siviiliprosessilain 364 §:n 3 momentti).

Asianajajaa on käytettävä, jos toimenpiteen arvo ylittää 5 000 euroa tai jos muutoksenhakuoikeutta ei ole rajoitettu, siviiliprosessilain 58 §:n ja 1090 §:n nojalla yhdessä oikeuslaitoksen organisaatiosta annetun lain 44 §:n 1 momentin kanssa.

Säilyttävän toimenpiteen rahamääräinen arvo määritetään seuraavien kriteerien perusteella:

- tilapäisessä elatusavussa ja väliaikaisissa vahingoissa vaadittu kuukausimaksu kahdellatoista kerrottuna (siviiliprosessilain 304 §:n 3 momentin a kohta);
- omistusoikeuden tilapäisessä palauttamisessa omistajan hallusta otetun esineen arvo (siviiliprosessilain 304 §:n 3 momentin b kohta);
- yhteisön päätöksen lykkäämisessä menetyksen arvo (siviiliprosessilain 304 §:n 3 momentin c kohta);
- uutta työtä koskevissa kielloissa ja täsmentämättömissä säilyttävissä toimenpiteissä estettävän menetyksen arvo (siviiliprosessilain 304 §:n 3 momentin d kohta);
- vakuustakavarikossa taattavan saatavan arvo (siviiliprosessilain 304 §:n 3 momentin e kohta);
- varojen jäädyttämisessä kyseisten varojen arvo (siviiliprosessilain 304 §:n 3 momentin f kohta).

2.2 Tärkeimmät edellytykset

Kun tuomioistuin arvioi perusteita säilyttävien toimenpiteiden määräämiselle, se tutkii, onko toimenpiteiden tarve perusteltu ja miten vaikeaa mahdollinen loukkaus olisi korjata. Tuomioistuin arvioi myös, olisiko turvaamis- tai välitoimi sopiva käsiteltävänä olevassa tapauksessa kyseessä olevan oikeuden turvaamiseksi. Tuomioistuimen on myös vahvistettava, että viivästyksiin liittyvä riski on olemassa.

Tuomioistuin tutkii myös sitä, riippuuko käsittely tosiasiallisesti tai mahdollisesti toimenpiteellä turvattavan oikeuden perustana olevasta nostetusta tai nostettavasta kanteesta.

Tällaisessa käsittelyssä tuomioistuimen on hankittava näyttöä (tässä riittää vähäisempi näyttö kuin pääasiassa) siitä, että turvattava oikeus on todennäköisesti olemassa ja että vaara kyseisen oikeuden loukkaamisesta on riittävän perusteltu.

Säilyttävät toimenpiteet ovat aina kiireellisiä ja niillä on etusija verrattuna kaikkiin sellaisiin prosessitoimiin, jotka eivät ole kiireellisiä (siviiliprosessilain 363 §:n 1 momentti). Vireille pannusta asiasta on annettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio kahden kuukauden kuluessa tai, jos vastaajaa ei tarvitse haastaa oikeuteen, 15 päivän kuluessa (siviiliprosessilain 363 §:n 2 momentti).

3 Turvaamistoimien tarkoitus ja luonne

3.1 Minkä tyyppinen varallisuus voi olla turvaamistoimien kohteena?

Säilyttävien toimenpiteiden kohteena voi olla irtain ja kiinteä omaisuus, jota ei lainsäädännön perusteella ole jätetty kokonaan tai osittain toimenpiteiden soveltamisalan ulkopuolelle.

3.2 Mikä on näiden toimien vaikutus?

Koska säilyttävät toimenpiteet ovat tuomioistuinten määräämiä, ne sitovat kaikkia julkisia ja yksityisiä toimijoita ja ovat ensisijaisia muiden viranomaisten toteuttamiin toimiin nähden (Portugalin perustuslain (*Constituição da República Portuguesa*) 205 §:n 2 momentti). Tuomioistuimen määräämiä säilyttäviä toimenpiteitä rikkovan henkilön katsotaan syyllistyvän määräyksen noudattamisesta kieltäytymiseen. Tämä ei kuitenkaan vaikuta pakkotäytäntöönpanotoimenpiteisiin (siviiliprosessilain 375 §).

3.3 Mikä on turvaamistoimien voimassaoloaika?

Lukuun ottamatta tapauksia, joissa hakijan ei tarvitse nostaa kannetta pääasiassa, siviiliprosessilain 373 §:ssä säädetään, että säilyttävä menettely peruutetaan ja mahdollisten määrättyjen toimenpiteiden voimassaolo päättyy

- jos hakija ei nosta kannetta asiassa, johon toimi liittyy, 30 päivän kuluessa siitä, kun hänelle annettiin tiedoksi, että toimien määräämisestä tehty päätös on lopullinen (siviiliprosessilain 373 §:n 1 momentin a kohta);
- jos kanteen nostamisen jälkeen asian käsittely on keskeytynyt yli 30 päiväksi hakijan laiminlyönnin vuoksi (siviiliprosessilain 373 §:n 1 momentin b kohta);
- jos kanne hylätään lopullisella päätöksellä (siviiliprosessilain 373 §:n 1 momentin c kohta);
- jos kanne hylätään menettelyllisistä syistä eikä kantaja nosta määräaikaan mennessä uutta kannetta hyödyntääkseen aikaisemman kanteen vaikutuksia (siviiliprosessilain 373 §:n 1 momentin d kohta);
- jos oikeus, jota hakija pyrkii turvaamaan, on rauennut (siviiliprosessilain 373 §:n 1 momentin e kohta).

Todistustaakan jakautumista koskevista säännöistä riippumatta heti kun säilyttävän toimenpiteen määräämistä ja riita-asianosaisuuden kääntämistä koskeva päätös on lopullinen, vastaajalle annetaan tiedoksi, että turvattavan oikeuden olemassaolon kiistämistä koskeva haaste on esitettävä 30 päivän kuluessa tiedoksiannosta. Muussa tapauksessa määrätty toimenpide katsotaan riita-asian lopulliseksi ratkaisuksi (siviiliprosessilain 371 §:n 1 momentti).

Samaa seuraamusta sovelletaan myös silloin, kun asian käsittely keskeytetään kanteen nostamisen jälkeen yli 30 päiväksi hakijan laiminlyönnin vuoksi tai kun kanne hylätään menettelyllisistä syistä ja kantaja ei nosta määräajassa uutta kannetta hyödyntääkseen aikaisemman kanteen vaikutuksia (siviiliprosessilain 371 §:n 2 momentti).

Kun asiassa annetaan lopullinen ratkaisu, säilyttävät toimenpiteet raukeavat (siviiliprosessilain 371 §:n 3 momentti).

4 Voiko turvaamistointa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Päätökseen voi hakea muutosta, jos asian rahamääräinen arvo ylittää sille tuomioistuimelle asetetun rajan, jossa asia on ollut käsiteltävänä, ja jos muutoksenhaun kohteena olevat päätökset aiheuttavat vastaajalle seuraamuksia, joiden rahamääräinen arvo vastaa vähintään puolta kyseiselle

tuomioistuimelle asetetusta ylärajasta (siviiliprosessilain 629 §:n 1 momentti). Säilyttävien toimenpiteiden rahamääräistä arvoa koskeviin päätöksiin voi myös aina hakea muutosta sillä perusteella, että rahamääräinen arvo ylittää kyseisen päätöksen tehneen tuomioistuimen toimivallan (siviiliprosessilain 629 §:n 3 momentin b kohta) tai säilyttäviä toimenpiteitä koskeva alustava hakemus on hylätty (siviiliprosessilain 629 §:n 3 momentin c kohta).

Riita-asian asianosaisuuden kääntämistä koskevaan päätökseen voi hakea muutosta ainoastaan vaadittua toimea koskevaan päätökseen liittyvän muutoksenhaun yhteydessä. Riita-asian asianosaisuuden kääntämisen hylkäämisestä tehdyt päätökset ovat lopullisia, eikä niihin voi hakea muutosta (siviiliprosessilain 370 §:n 1 momentti).

Säilyttävien toimenpiteiden määräämisestä (ja riita-asian asianosaisuuden kääntämisestä) tehdyistä päätöksistä ei voi valittaa korkeimpaan oikeusasteeseen (*Supremo Tribunal de Justiça*). Tämä ei kuitenkaan koske asioita, joissa muutoksenhaku on aina mahdollista (siviiliprosessilain 370 §:n 2 momentti).

Säilyttäviä toimenpiteitä koskevan päätöksen voi riitauttaa

hävinnyt osapuoli (siviiliprosessilain 631 §:n 1 momentti);

kuka tahansa henkilö, joka ei ole menettelyn osapuoli mutta jolle aiheutuu toimen seurauksena suoraa ja tosiasiallista haittaa (siviiliprosessilain 631 §:n 2 momentti).

Muutoksenhakua koskevassa asiassa toimivaltainen on se tuomioistuin, joka on ylemmän oikeusasteen tuomioistuin siinä tuomiopiirissä, jossa muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen tehnyt tuomioistuin sijaitsee.

Muutoksenhaun määräaika on 15 päivää päätöksen tiedoksiantamispäivästä (siviiliprosessilain 638 §:n 1 momentti). Jos muutoksenhaku koskee myös todisteiden uudelleenarviointia, määräaika jatketaan 10 päivällä (siviiliprosessilain 638 §:n 7 momentti).

Muutoksenhaulla on lykkäävä vaikutus muutoksenhaun kohteena olevaan päätökseen, jonka nojalla toimenpidettä koskeva alkuperäinen hakemus on kokonaan hylätty tai toimenpiteen toteuttaminen on evätty (siviiliprosessilain 647 §:n 3 momentin d kohta). Muissa tapauksissa sen vaikutus on kumoava.

Soveltettava lainsäädäntö

[Laki nro 41/2013, annettu 26. kesäkuuta 2013](#) – siviiliprosessilaki (*Código de Processo Civil*)

[Laki nro 62/2013, annettu 26. elokuuta 2013](#) – laki oikeuslaitoksen organisaatiosta

Linkkejä

Lisätietoja saa seuraavilta verkkosivuilta:

[Portal da Justiça](#) (oikeusportaali)

[Direcção-Geral da Política de Justiça](#) (oikeuspolitiikan keskusvirasto)

[CITIUS-portaali](#)

[Bases Jurídico-Documentais](#) (lainsäädäntö- ja asiakirjatietokanta verkossa)

[Diário da República](#) (Portugalin virallinen lehti)

Huomautus:

Näillä tietosivuilla esitetyt tiedot eivät sido siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston yhteyspisteitä, tuomioistumia tai muita viranomaisyksiköitä. Vaikka tietoja päivitetään säännöllisesti, on lisäksi tutustuttava kulloinkin voimassa oleviin säädöksiin, ja myös oikeuskäytännön tulkinta voi vaikuttaa niihin.

Päivitetty viimeksi: 09/03/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.